

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

GAZETECİLİK

HABER YAZMA TEKNİKLERİ

Ankara, 2013

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- PARA İLE SATILMAZ.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. 5N-1K KURALI VE HABER YAZMA TEKNİKLERİ.....	3
1.1. 5N-1K Kuralı	3
1.2. Haber Yazma Teknikleri.....	4
1.2.1. Ters Piramit Tekniği.....	4
1.2.2. Düz (Normal) Piramit Tekniği.....	6
1.2.3. Dörtgen ya da Kare (Kutu) Tekniği.....	9
1.2.4. Ters Piramit Tekniğiyle Kare Tekniğinin Birleştirilmesi	11
1.2.5. Konuşma Biçiminde Haber Yazma Tekniği.....	13
UYGULAMA FAALİYETİ	17
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	19
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	20
2. ÖZEL HABER VE ÖZEL HABERİ ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ	20
2.1. Özel Haber Nedir?	20
2.2. Özel Haber Araştırma Yöntemleri	21
2.3. Özel Haber Yazma Yöntemleri.....	21
2.3.1.Özel Haber Yazarken Dikkat Edilmesi Gereken Kurallar	22
UYGULAMA FAALİYETİ	24
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	26
MODÜL DEĞERLENDİRME	27
CEVAP ANAHTARLARI	29
KAYNAKÇA	30

AÇIKLAMALAR

ALAN	Gazetecilik
DAL/MESLEK	Alan Ortak
MODÜLÜN ADI	Haber Yazma Teknikleri
MODÜLÜN TANIMI	Haber yazma tekniklerinin örneklerle anlatıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40 / 32
ÖN KOŞUL	Haber Yazma-2 modülünü almış olmak
YETERLİK	Tekniklerine göre haber yazmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Bu modül ile uygun ortam ve araç gereç sağlandığında farklı tekniklere göre açık, sade ve anlaşılır haber yazabileceksiniz. Amaçlar 1-Farklı yazım tekniklerine uygun haber yazabileceksiniz. 2-Farklı tekniklere göre özel haber yazabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Sınıf ortamı, çalışma ortamı, kütüphane, bilgi teknolojileri ortamı veya grupta birlikte çalışabileceğiniz tüm ortamlar Donanım: Bilgisayar, CD, broşür, resimler, tepegöz, DVD, VCD, projeksiyon, kitaplar, imla kılavuzu, Türkçe sözlük, sınıf kütüphanesi, gazete ve dergiler vb.
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen, modül sonunda ölçme aracı (çoktan seçmeli test, doğru-yanlış testi, boşluk doldurma, eşleştirme vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Gazeteci, haberle ilgili bilgi ve belgeleri toplayan ve haberleştiren kişidir. Gazeteci haberi belli tekniklere göre yazmaktadır. Bunu yaparken de farklı konuları farklı tekniklere göre yazmaya dikkat etmektedir.

Haberlerin tek bir teknikle yazılması hem gazeteyi sıradanlaştırmakta hem de haberlerin okunmasını zorlaştırabilmektedir. Haberler türlerine göre farklı tekniklerle yazılarak okuyucuların ilgiyle ve rahat okuması sağlanmaktadır.

Haberin hangi tekniğe göre yazılacağı belirlenmesinde, yayımlanacağı kitle iletişim aracının özellikleri önem taşımaktadır. Örneğin gazete ve dergi haberlerinin yazımında farklı teknikler kullanılmaktadır. Bu nedenle haber yazma tekniği, yayın aracının özellikleri dikkate alınarak seçilmelidir. Tabii ki okuyucuların istek ve beklentileri de dikkate alınmalıdır. Bunların yanı sıra haberi yazan muhabirin ya da editörün tarzı da haber tekniğinin belirlenmesinde önem taşır.

Sizler bu modülü aldıktan sonra hangi haberi yazarken hangi tekniği uygulayacağınıza rahatlıkla karar verebileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

5N-1K kuralına ve haber yazma tekniklerine uygun olarak haber yazabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Belirlediğiniz bir fikir gazetesi ile kitle gazetesini iki gün süreyle takip ederek aynı konulu haberlerini içerik ve yazım tekniği açısından karşılaştırınız.
- İncelediğiniz gazetelerde yer alan farklı konulardaki (siyasi, magazin, spor, kültür-sanat, ekonomi vb.) haberleri yazım teknikleri açısından karşılaştırınız.

1. 5N-1K KURALI VE HABER YAZMA TEKNİKLERİ

1.1. 5N-1K Kuralı

Haberle ilgili bilgi ve belgeleri araştırdıktan sonra haberi yazma aşaması gelmektedir. Haberi yazma yani haberi oluşturma süreci en az haberi araştırma süreci kadar zordur. Elde edilen veriler neye göre haberleştirilecektir. Hangi bilgilere haberde yer verilecek hangilerine yer verilmeyecektir. Haberde yer alan bilgiler hangi sıraya göre yazılacaktır. Bunlar haberi yazan muhabirin cevaplandırması gereken çok önemli sorulardır.

Olay ve olguları haberleştiren muhabir haberi belli bir bütünlük içinde verebilmek için 5N-1K kuralına başvurmaktadır. Haberin yazımı açısından günümüzde kullanılan en geçerli yöntem, haberi 5N-1K kuralına göre oluşturmaktır. 5N-1K kuralı KİM, NE, NEREDE, NE ZAMAN, NASIL, NEDEN (NİÇİN) sorularına göre haberin oluşturulması anlamına gelir. Bu nedenle gazeteci haberini yazarken bu 6 sorunun cevabına haber metninde yer vermeye çalışmalıdır. En çok da “Kim?” ve “Ne?” soruları önemlidir. Okuyucular, “Kim ne yaptı?” “Kimin başına ne geldi?” ve “Ne oldu?” sorularının cevabını haberde görmek istemektedir. Bu nedenle öncelikle bu iki soru cevaplandırılmalı, ilk paragraftan itibaren okuyucuların merak duygusu giderilmelidir. “Ne zaman?” ve “Nasıl?” soruları da okuyucular açısından önemlidir. Bu sorular da haber metninin devamında cevaplandırılmalı, muhabir haber yazımında öncelikle bu unsurlara yer vermelidir. Gazete okuyucuları genellikle 10. satırdan itibaren “Neden ve niçin?” diye sormaya başlar. Haber metninde eldeki verilere dayanarak neden sorusu da tarafsız biçimde açıklığa kavuşturulmalıdır. Aksi hâlde okuyucu, haberi okumayı yarıda bırakmakta, habere olan ilgisini kaybetmektedir.

Haber metninin gövdesini 5N-1K kuralına göre oluşturduğumuzda haberin bütünlüğünden ve kurgusunun doğru yapıldığından emin olabiliriz. Ancak haberle ilgili verilerin yetersiz olduğu durumlarda bu mümkün olmayabilir. Çünkü haberle ilgili bazı cevaplar belirlenmemiş ya da kesinleşmemiş olabilir. Bu durumda haber konusu olayla ilgili ihtimaller ve net olmayan durumlar da belirtilmelidir. Ayrıca haberi yazarken okuyucunun zihninde boşluk bırakmamak için olayların ve haberde adı geçen kişilerin geçmişine ve perde arkasında kalan bilgilere de değinmek gerekebilir.

1.2. Haber Yazma Teknikleri

Haber yazma teknikleri kitle iletişim aracının özelliklerine ve haberin türüne göre değişmektedir. Bununla birlikte haberlerin yazımı açısından yaygın olarak kullanılan ortak teknikler vardır. Gazeteciliğin ilk yıllarından beri haber kuruluşunun özelliklerine, teknolojik gelişmelere, yaşamın ve olayların değişkenliğine ve gazetecilerin üslubuna göre haber yazma teknikleri ortaya çıkmış ve biçimlenmiştir.

Haber yazılırken hangi tekniğin kullanılacağı genellikle muhabir tarafından belirlenir. Gazetenin ya da haber kuruluşunun yayın politikası, haberin içeriği, haberin kaplayacağı alan ya da süre de haber yazımında seçilen tekniği belirleyen unsurlardır.

Haber yazma teknikleri beş gruba ayrılmaktadır:

- Ters piramit tekniği
- Düz (normal) piramit tekniği
- Dörtgen ya da kare tekniği
- Ters piramit tekniği ile kare tekniğinin birleştirilmesi
- Serbest yazım şekli

1.2.1. Ters Piramit Tekniği

Haber yazımında en eski teknik, ters piramit tekniğidir. Ters piramit tekniği, günümüzde de en çok kullanılan haber yazma tekniğidir. Bu teknikte habere yönelik bilgilerin, hedef kitlenin ilgisine göre en önemliden daha az önemliye doğru sıralanması öngörülür.

Ters piramit tekniği, 1850'lerde ABD'de gazetecilerin telgrafla haber geçmek için geliştirdikleri bir tekniktir. Telgraf kullanımındaki sorunlar nedeniyle gazeteciler haberin en önemli kısımlarını hemen göndermek istedikleri için bu tekniği kullanmaya başlamışlardır.

Tekniğe göre okurun ilgisi göz önünde bulundurularak muhabir ya da yazı işleri sorumlusunun vereceği karar çerçevesinde habere ilişkin en önemli ve can alıcı unsurlar ön plana çıkarılır, daha az önemli olan unsurlara ise haberin devamında yer verilir. Bu teknikte haberin özeti girişte verilmektedir.

Ters piramit tekniğinde haberin 20–28 cümleden oluşturulması önerilmektedir. Bu teknikte haber iki kısımdan oluşmaktadır: Bunlar; giriş ve gövdedir.

TARIM BAKANLIğI, HAZIR KÖFTE YAPIMINDA GENETİğİ DEđİŐTİRİLMİŐ SOYA KIYMASI KULLANDIğINI AÇIKLAYARAK TÜKETİCİYİ UYARDI.

ANKARA / ANKA

Tarım Bakanlığı MüsteŐar Yardımcısı Mustafa Erten, hazır köfte yapımında bazı üretici firmaların kıyma yerine genetik yapısı deđiŐtirilmiş soya kullanıldığını tespit edildiğini açıkladı. Erten piyasada haksız rekabete de yol açan soyadan yapılmıŐ hazır köftelere karşı tüketicileri uyardı. Tarım Bakanlığı MüsteŐar Yardımcısı Erten, yaptıkları incelemelerde hazır köftenin yapımında kıyma yerine soya kullanıldığını tespit ettikleri bildirildi. Erten, soyanın niŐasta hâline getirildikten sonra et normuna dönüŐtürüldüğü ve kıyma hâline getirildikten sonra köfte yapımında kullanıldığını kaydetti.

“Ceza kesiyoruz.”

Erten, soyadan yapılanla et kıymadan yapılan hazır köftenin birbirinden ayrılmasının en kolay yolunun fiyatlarına bakmak olduğuna iŐaret etti. Soya kıymasından yapılanın diğerine göre çok daha ucuz olduğunu söyleyen Erten, kıymanın kilosunun 10 milyon lira dolayında bulunduğu, 2-3 milyon liradan satıŐa sunulan hazır köftelerin ise çoğunun soya kıymasından yapıldığına iŐaret etti. Soyadan yapılan hazır köftelere ilişkin olarak denetimler yaptığını ifade eden Erten, teknik personelin yetersizliğinden yakındı. Erten, soyadan hazır köfte yapan iŐletmelerin yakalanması durumunda haklarında cezai işlem yapıldığını da kaydetti. Türkiye’de soya üretiminin az olduğu ve bu ürünün büyük oranda ithal edildiğine iŐaret eden Erten, büyük kısmının da genetik modifiye ürünler olduğuna dikkat çekti. Erten, soyadan yapılan hazır kıymaların diğerlerine göre fiyatlarının düşük olması nedeniyle piyasada haksız rekabete yol açtığını da kaydetti.

Gördüğünüz gibi bu haber, insan sağlığını ilgilendiren önemli bir konu hakkında yazılmıŐtır. Bu nedenle haberin hemen giriŐinde ayrıntılara girilmeden haberin ana konusu açıklanmıŐtır. Haberın devam eden bölümlerinde ise haberle ilgili ayrıntılara yer verilmiştir.

DEJA VU ARTIK SIR DEĞİL

Paris-Araştırmacılar, bir anı ya da olayı daha önce görmüş olma, yaşamış olma hissi anlamına gelen “deja vu” hakkında yeni ipuçları yakaladı. Deneyler, “deja vu”nun, tetikleyici gerçek bir anı olmadan da yaşanabileceğini gösteriyor.

Britanya’daki Leedes Üniversitesinde 18 denek üzerinde yapılan hipnoz deneyi, “deja vu”nun “iki aşamalı” bir süreç olduğunu ortaya koydu. Deneye katılanlar kendilerine 24 değişik kelime gösterildikten sonra hipnoza sokuldu. Hipnoz sırasında deneklere, “kırmızı çerçeveler içinde gösterilecek kelimelerin bir tanıdıklık hissi uyandıracığı, yeşil çerçeve içinde gösterilenleriyse daha önce görmüş olduklarını hissedecekleri” söylendi.

Hipnozdan çıkarılan deneklere değişik renkteki çerçevelerde ve bazıları ilk listede yer almayan kelimeler gösterildi. Kırmızı ve yeşil çerçevede gösterilen kimi alakasız kelimeler bazı deneklerde “deja vu” hissi uyandırdı. Deneyin sonucuna göre tanıdık bir obje veya sahneye karşılaşılmasının ardından, beyin ilk olarak hafıza arşivinden, o an görülen sahneye dair izler arıyor. Eğer iz varsa beynin farklı bir bölümü sahneyi veya objeyi tanıdık olarak belirliyor. Bu da “deja vu” hissi yaratıyor.

Bundan önceki deneyler, “deja vu”nun beynin temporal lopundan kaynaklandığını gösteriyordu. Temporal loplarında sorun olduğunda “deja vu”nun sıkça gözlemlendiği ve lopa yapılan müdahalelerin kişinin gördüğü her şeye karşı bir “tanıdıklık” duygusu geliştirmesine yol açtığı gözlenmişti (afp).

1.2.2. Düz (Normal) Piramit Tekniği

Düz piramit tekniği, ters piramit tekniğinin aksine ayrıntıdan başlanarak haberin en önemli unsurlarının sonda verilmesi yöntemidir. Bu teknik, olay çok önemli değilse, güncelliğini yitirmiyorsa, okurun zamanı yeterliyse, haberin yayınlanacağı alan ve süreye ilişkin sınırlama yoksa kullanılır.

Bu yazım tekniğinde haber genellikle öyküleyici anlatımla başlar. Haberin bilgileri az önemliden çok önemliye doğru sıralanarak yazılır. Düz piramit tekniği, öykülü bir giriş sunabilmesinden dolayı, giriş cümlelerinde yoruma da yer verilmektedir. Bu teknik gazete haberciliğinde yaygın olarak kullanılmamakla birlikte dergi haberciliğinde en çok kullanılan tekniktir. Bu nedenle düz piramit tekniğinin daha çok ilgi çeken magazin konuları, mizah, yenilik gibi renkli haberlerin yazımında kullanıldığı söylenebilir.

Yeni albümünü değerlendiren Funda Arar, müzik yaşamında hep çıtayı yükseltmeye çalıştığını söylüyor.

➤ YENİ FARKLI VE KALICI

Funda Arar, yeni yayımlanan “Son Dans” albümünde, farklı ve kalıcı olma kaygısını bir kez daha ortaya koyarken yorumculuğu ve müzikalitesindeki gelişimle dikkat çekiyor, ilk albümü “Sevgilerde” ile adını duyuran Arar, ikinci albümü “Alagül”de dikkat çekerek pop müzikte kendini kanıtladı. “Sevda Yanığı” albümüyle giderek ünlenen Funda Arar, son albümünde dinleyicilerini hayal kırıklığına uğratmıyor.

Funda Arar, yapımcı firması TMC’nin binasında yaptığımız sohbette, öncelikle her albümünde daha iyi işler yapmaya gayret ettiğini anlatırken tek başına değil, bir ekiple birlikte olduğunun altını çizmeye özen gösterdi.

➤ ÖĞRETMENLİK

Millî Piyango İdaresinde memur olarak çalışan bir anne-babanın çocuğu olan Funda Arar, Ankara, Muğla ve Adapazarı’nda yaşamış. Çocukluğundan beri şarkı söylemeyi çok seven Arar, portakal kasaları üzerine çıkıp kendince arkadaşlarına konser verirmiş. Çocukluğunda piyano dersleri alan Arar, lisede okurken müzik tutkusundan vazgeçmediğini gören ailesi, konservatuarda eğitim almasını istemiş. İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarını bitiren Arar, 2 yıl öğretmenlik yapmış:

“Ama şarkı söylemek her zaman benim içimde yanan ateş olduğu için bir gece kulübünde program yapıyordum. Sanatçı olmanın edebini öğrenmek açısından eğitimin çok büyük önemi var. Bir işi edebiyetle yaparsanız sevilir, sayılırsınız. Edep derken müziğe karşı saygım, sevgim, birlikte çalıştığım insanlara olan davranışlarım, beni dinleyenlere karşı tutumumdan söz ediyorum.”

Öğretmenliğin ardından albüm kararı alan Arar, müzik piyasasında doğru insanlarla tanışmış olmasından dolayı kendini şanslı buluyor. Arar, iki yıldır evli olduğu müzisyen Febyo Taşer ile evde kurdukları stüdyoda saatlerce çalışıyor: “Eşimin müzisyen olması büyük avantaj ama hayatımız o kadar müzikle dolu ki bazen sıyrılmak istiyor insan. Aslında biz çalışırken birer işçiyiz. Karı–koca diye birbirimizi kayırma yok. Birbirimizi kıyasıya da eleştiriyoruz. Müzikal olarak uyuşmadığımız zamanlar oluyor ama onun da ortalamasını buluyoruz.”

Müzik dünyasına girdiği ve ünlenmeye başladığı andan itibaren magazin programlarına konu olmaktan uzak durmaya çalışan Arar, televizyonda gösterilen magazin programlarında insanların sahte renkli dünyalara inandırıldığını düşünüyor: “İnsanlar izledikleri o renkli magazin dünyasından yola çıkarak bizlerin de o yaşam tarzını sürdürdüğümüzü düşünür. Aklını üst başla bozmuş insanlar olabilir ama kendi adıma konuşuyorum herkes gibi yaşıyorum. Farklı, renkli bir yaşantım yok. İnsanlar televizyon seyredeler, eğlenirler, sonra kapatırlar. Bir sanatçı için aslolan, izleyicinin yüreğinde ve beyninde, kafasında kapatılmamaktır.”

➤ SON DANS

Arar’ın dördüncü albümü “Son Dans”ın prodüktörlüğünü, düzenlemelerini eşi Febyo Taşer üstlenmiş. Arar bu albümü eşi ve arkadaşlarıyla bir yıllık yoğun bir çalışma sonucunda tamamlamış. “Arapsaçı” ve “Haberin Var mı?” şarkılarında kendisini hissettiren elektrogitarlar, bu albümde de ağırlıklı kullanılmış.

Ses rengini, elektrogitarla herkesin çok bağdaştırdığını söyleyen Arar, yorumlarında daha kendine güvenli ve daha dik tonlar kullanıyor.

Video klip de çekilen “Karartma Geceleri” albümün en sevilen şarkılarından biri. “Benim için Üzülme” ise “Acıların Kadını” diye tanınan ve geçen yıllarda eşi tarafından öldürülen Bergen’in üne kavuşturduğu bir şarkı:

“Bergen’in şarkısı meşhur olduğunda ben daha çocuktum ama demek ki aklımın bir yerinde kalmış. Herhâlde her albümde böyle bir nazar boncuğu olacak. Tabii ki kendimizce yorumladık. Özünde arabesk bir şarkı, pop-rock bir aranjeyle çok da keyifli oldu. Eski şarkıların yeniden yorumlanması, yazarların, söyleyenlerin yeniden adlarının anılması hoş bir şey. Bergen, zamanında gerçekten hayatı acıyla yoğrulmuş bir kadın ve kayıp gitmiş bir kadın. Bu şarkıyla ismi tekrar anılmaya başladı.”

Konserlerinde ve özel programlarında söylemeyi ihmal etmediği Türk sanat müziği eserlerinden bir albüm yapmayı “boynunun borcu” olarak görüyor Arar, Yunus Emre, Mevlana ve Âşık Veysel eserlerini müziklendireceği bir proje hazırlıyor. Yunus Emre çalışmalarına şimdiden başlamış:

“Felsefeleri benimle çok bağıdaşiyor. Her şeyi sevmek, hoşgörü var. Nefse hâkim olabilmek, insan olabilmek daha doğrusu. Bunları çok özüksediğim için böyle bir çalışma yapmak istedim. Bunlar bizim değerlerimiz ve bu değerlere sahip çıkmamız gerekiyor. Her şey “Albüm yapalım, satalım, para kazanalım.” değildir. Müziğe ve kendi kültürümüze de hizmet etmemiz gerekiyor.”

1.2.3. Dörtgen ya da Kare (Kutu) Tekniğı

Ters piramit tekniğinin uygulanamayacağı durumlarda, haberi oluşturan verilerin tümü aynı önemdeyse bu durumda dörtgen ya da kare tekniğini uygulamak gerekmektedir.

Dörtgen tekniğinde haber üst üste dikdörtgen bloklar hâlinde düşünülebilir. Az ve öz bilgi içeren haber girişinden sonra haberin ayrıntıları önemi azalan bir sıra hâlinde eş değer paragraflar içinde haber gövdesinde yer alır. Konu, açıklayıcı nitelik taşıyan eşit değerdeki paragraflar hâlinde anlatılır. Kimi zaman da haber gövdesinde olayın geçmişine ilişkin bilgi ve fikirler verilir.

➤ ÜNİVERSİTELİ ANİMATÖR YÜKSEK LİSANS LI EMLAKÇI

Bazı üniversitelerin bu yıl ilk kez açtığı programlar Türkiye’de olmayan yeni mesleklerin ilk adaylarını yetiştirecek. Çoğu iş dünyasından gelen talep doğrultusunda açılan bu bölümlerin mezunlarının işi hazır.

Türkiye’nin kendi alanlarında “ilk” meslek bölümleri, Bilgi, Bahçeşehir, Ege ve İstanbul Teknik Üniversitelerinde açıldı. Enerji Sistemleri Mühendisliği, Kültür ve Sanat Yönetimi, Turizm Animasyonu ile Açık Hava Reklam Ürünleri ve Serigrafi Programları mezunlarına yeni meslek alanları yaratacak. Bu bölümler yeni açıldığı için puanları da tercih edeceklerin puanlarına göre belirlenecek. Bu düşük puanlılar için büyük bir şans olabilir. Çoğu ücretli olan ancak burs da verilen programlar ve içerikleri şöyle:

Enerji Sistemleri Mühendisliği

Bahçeşehir Üniversitesi Mühendislik Fakültesi içinde açılan Enerji Sistemleri Mühendisliği, SAY-2 puanıyla 6'sı burslu 40 öğrenci alacak. Bu programdan mezun olan öğrencilerin çalışabileceği kurumlar arasında DPT, Enerji Bakanlığı, DSİ, MTA, TEAŞ, TEDAŞ, BOTAŞ, TÜPRAŞ, Enerji Enstitüleri, AR-GE Kurumları, TAEK, nükleer santraller, doğal çevrim santralleri, biyoenerji sistemleri, jeotermal ve rüzgâr enerjisi üretim tesisleri, petrol rafineleri var. Programın ücreti peşin 14 bin 580 TL, taksitle 15 bin 660 TL.

Festival Organizasyonu Yöneticileri Yetiştiriyor

SÖZ-2 puanıyla 40 öğrenci alacak Kültür Yönetimi programı Bilgi Üniversitesinde İletişim Fakültesi içinde açıldı. İşletme bilgisi, iletişim ve yönetim becerisine sahip profesyoneller olarak mezun olacak öğrenciler festival organizasyonlarında, özel sektör ve kamuya ait kültür kurumlarında, AB çerçevesinde oluşan yeni kültür kurumlarında, kurumsal iletişim ve sponsorluk alanlarında yönetici pozisyonunda çalışabilirler. Öğrencilerin pratik yaparak yetiştirileceği programın ücreti 10 bin TL.

Açık Hava Reklamcısı Olmak İsteyenler

Ege Üniversitesi Ege Meslek Yüksekokulunda açılan Açık Hava Reklam Ürünleri ve Serigrafi Programı, reklamcılık sektörü temsilcilerinin sektörde ara eleman yetersizliğinden yakınmaları üzerine sektör temsilcileri, İzmir Ticaret Odası ve Açık Hava Reklamcılar Derneği ile rektörlük arasında imzalanan protokolle açıldı. İki yıllık programa SÖZ-1 puanıyla 40 öğrenci alınacak.

Üniversiteli Animatörler Şov Dünyasına Atılıyor.

Ege Üniversitesi Çeşme Turizm ve Otelcilik Yüksek Okulu'nda açılan Turizm Animasyon programı SÖZ-1 puanıyla 20 öğrenci alacak. Programın temel amacı animatörlüğü medeni cesareti olan herkesin yapabileceği bir iş statüsünden kurtarıp kültürlü, dünyadaki örnekleriyle eşdeğer animatörler yetiştirmek. Programın yüzde 50'sini da sahne sanatları oluşturuyor.

Yüksek Lisans Diplomalı Emlakçılar Geliyor.

Geçen yıl ilk mezunlarını veren Yıldız Teknik Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Bünyesinde açılan Emlak Yönetimi bölümünün ardından "artık yüksek lisanslı emlakçı" yetiştirilecek. Kültür Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsüne bağlı tezsiz Gayrimenkul Geliştirme Yüksek Lisans Programı açıyor. Kontenjan 30, ücreti 5 bin TL.

DAHA NELER VAR NELER

Çevre Kontrolü Yapacaklar

Bahçeşehir Üniversitesi Meslek Yüksekokulunda açılan Çevre Kirlenmesi ve Kontrolü Bölümü iki yıllık. SAY-1 puanla öğrenci alacak programın kontenjanı 50. programın amacı çevre sorunları ve çözümünü konusunda uzman araştırmacılar yetiştirmek. Mezunların iş alanları arasında belediyeler, sanayi tesisleri, çevre kuruluşları bulunuyor. Programın ücreti taksitli 7 bin 837 TL, peşin 7 bin 290 TL.

Sanat Yönetmenleri Çıkacak

Sanat Yönetimi Bölümü de Bilgi Üniversitesi İletişim Fakültesi içinde açılan başka bir ilk. SÖZ-2 puanıyla 40 öğrenci kontenjanlı. Görsel sanatların ulusal ve uluslararası düzeydeki kültürel ve ekonomik etkisini göz önünde bulundurarak yaratıcı ve disiplinler arası ihtiyaçlara cevap verecek bir donanıma sahip geleceğin yöneticilerinin yetiştirilmesi amaçlanıyor. Türkiye'nin gitgide hareketlenen canlı sanat ortamında ihtiyaç duyulan genç profesyoneller mezun edilecek. Programın ücreti 10 bin TL.

Çift Diplomalı Program

İTÜ Montana Üniversitesi ile ortak iki lisans programı açtı. İlk kez bu yıl açılan program mezunları çift diploma alacak. Bu programlardan Biyo Mühendislik Kimya Metalürji Mühendisliği Fakültesi içinde. SAY-2 ile öğrenci alacak. Kontenjanı 40. Diğeri ise İnşaat Mühendisliği Fakültesinde Çevre Bilimleri ve Yönetimi programı. Bu programda SAY-2 ile öğrenci alacak ve kontenjanı 40.

1.2.4.Ters Piramit Tekniğiyle Kare Tekniğinin Birleştirilmesi

Ters piramit tekniği ile dörtgen tekniğinin birleştirilmesiyle oluşturulan bu teknikte, önemli ve dikkat çekici unsurlar başta verilmekte, ayrıntılar haberin sonuna bırakılmaktadır. Bu kuralla yazılan haberin önemi girdikten sonra giderek azalmaktadır. Haberi oluşturan ana olay ve olaylardan başka, haberde adı geçen kişinin tanıtılması, haberi oluşturan konunun bağlı olduğu yan kavramların açıklanması, haberde adı geçen kişilerle ilgili ayrıntılı bilgilerin verilmesi bu teknikle olmaktadır. Örneğin toplumsal yaşamda çok tanınan bir sanayicinin ölümü bu kurala göre yazılabilecek haberlerdendir. Çünkü hem ölüm hem bu kişinin kişisel geçmişi hem kurmuş olduğu şirketler hem de ölümünün yarattığı etki ayrı bölümlerde ele alınabilecek konulardır. Bunun gibi tanınmış kişilerin evlilikleri, kariyerlerindeki gelişmeler, tarihî eserlerle ilgili haberler, köklü kurumlarla ilgili haberler bu tekniğe uygun yazılabilmektedir. Uygulama da en az kullanılan haber yazma tekniklerinden biridir.

MOZART VE BEETHOVEN “ROMANLAR”DAN ESİNLENDİ

Baba tarafından İspanya, anne tarafından Fransa Kraliyet Ailesi mensubu, Avrupa Roman Vatandaşları Onursal Başkanı Prenses Maria Teresa de Borbon, Mozart ve Beethoven'in, eserlerinde “Romanlar”dan etkilendiklerini söyledi.

Şişli Belediyesinin davetlisi olarak “Hidrellez Şenlikleri”ne katılmak üzere İstanbul'a gelen Prenses Maria Teresa de Borbon, Avrupa'da “Rüzgârın Çocukları” olarak adlandırılan Romanların hukuksal haklarının gönüllü savunucusu... Prenses Maria Teresa'ya göre Çingeneler dünyada ikinci sınıf vatandaş olarak görülüyor. İspanya'da ve Fransa'da da Çingenelerin toplumdan dışlandığını söyleyen Prenses, İspanya'da bazı belediyelerin, devlete rağmen, Roman çocukları okula almak istemediklerini anlatıyor.

İspanya'dakilerle Türkiye'deki Çingeneler arasında bir fark olmadığını vurgulayan Prenses Maria Teresa, Çingenelerin sanatçı yanlarıyla ilgili ise şunları söylüyor. “Dünyanın her yerinde Romanların müzikal ritmi, dansları, sempatiklikleri aynı... İspanya'da Romanların iki hayatı var. Biri gezenler; onlar müzikleri ve danslarıyla hayatlarını kazanıyorlar. Yerleşik olanlar; genellikle demirci ve elektrik tesisatçısı olarak çalışıyorlar. Aralarında avukat ve mühendis olan da var. Çingeneler için müzik okulları açtık. Yaptığımız araştırmalarla, Liszt, Mozart ve Beethoven'in çingene müziğinden etkilendiğini kanıtladık.

KRALLIK AİLEMİN HAKKIYDI

İspanya'da General Franco'nun idaresine karşı erkek kardeşi Hugo de Borbon ile birlikte çalışıp İspanya'nın demokrasiye geçmesini sağladığını ifade eden Prenses Maria Teresa, ailesiyle ilgili şunları anlatıyor: “Joan Carlos ile General Franco anlaşıp İspanya Kralı'nı seçti. Oysa krallık ailede olmalıydı. Bu yüzden uzun müddet Joan Carlos ile konuşmadık. İspanya'nın büyük bir bölümü erkek kardeşimin kral olmasını istiyordu. Fakat o, “Sivil haklar, kraliyetten daha önemlidir.” deyip krallığı reddetti. Şimdi İspanya Kralı ile çok iyiyiz. Kendisini en son Amman'da gördüm. Kardeşim ise şu anda gelişmekte olan ülkelerin ekonomik güçlerini araştırıyor.”

ARAPÇA ÖĞRENİYOR

İspanya'nın demokrasiye geçişi için 20 yılını verdiğini söyleyen Prenses, Latin dünyası ile Arap dünyası arasında kültür köprüsü kurmak istiyor. Bunun için Arapça dersleri alan Prenses Maria Teresa, aynı zamanda Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girmesi için dünyanın çeşitli şehirlerinde konferanslar da veriyor. Konferanslarında, “Avrupa Birliği Türkiye'yi kabul edecek ama Türkiye Avrupa Birliği'ni kabul edecek mi? Biz onlara misafir değil, onlar bize misafir gelecekler.” diyen ve Türk kültürünü çok iyi bilen Maria Teresa, sivil toplum örgütlerini birbiriyle tanıştıran Citizien adlı bir organizasyonun da onursal başkanı.

1.2.5. Konuşma Biçiminde Haber Yazma Tekniği

Son yıllarda gazeteciler, haberlerini belli haber yazma tekniklerine bağlı kalmadan, ierilerinden geldiği gibi ya da edebî kaygılarla farklı üsluplar geliştirerek yazmaktadır. Bu teknik, yeni ve az uygulanan bir teknik olması nedeniyle eleştiriye ve tartişmaya açıktır. Haberin anlaşılır olması kaydıyla belli kurallara bağlı kalınmadan yazılması esastır. Son yıllarda yaygınlaşan konuşma tarzında haber yazma tekniği, daha çok televizyon haberciliğinde kullanılmaktadır. Ayrıca gazetelerin hafta sonu ekleri ve dergilerde gezi ve izlenim haberlerinin yazımında bu teknikler tercih edilmektedir.

ONA AŐKIN DEĞİL, SANATIN ŐEHİRİ DEYİN

AŐk filmlerinin romantik mekânı Paris, âşıkların olduğu kadar sanat tutkunlarının da vazgeçilmezi.

Paris'i tek bir cümleyle tanımlamanız istense nasıl bir tanım yapardınız? Pek çok kişinin "aŐkın Şehri" dediğini duyar gibi oluyorum. Ben herkesin aksine onu aŐkın değil sanatın Şehri olarak tanımlıyorum.

Nedense en güzel aŐklar hep Paris'te yaşanır. Dünyanın en uzun ve ihtişamlı yapılarından Eyfel Kulesi ise filmlerde kullanılan aŐk arka plan ögesidir. Herkes Paris'in sanatın ve sanatçıların özellikle ressamların Şehri olduğunu da bilir. Ancak aŐkla sanat arasındaki bağlantı henüz kurulmuş gibi gözükmüyor. Oysa Paris'te yaşanan aŐkların ya da onun aŐkların Şehri olmasının temelinde Şehrin estetik unsurları yatıyor.

PARİS'LE İLK TANIŐMA

Paris'le ilk tanışmamda onun aŐk Şehri olmadığına karar vermiştim. İlk seyahatimden sonra sanatın ve estetiğin Şehri olmuştu benim için.

Havası, suyu, insanları o kadar estetik ve sanatla i içe ki. Otobüse binerken, metroda beklerken, restoranda yemek yerken her Őeyin bir sanat eseri olduğu fikrini kafamızdan çıkaramıyoruz. Eğer Paris'i gerçek anlamda yaşamak istiyorsanız Şehri yürüyerek gezin. Birbirine paralel olan sokaklarda kaybolmanız mümkün değil. Őehirdeki her sokağın size farklı bir duygu yoğunluğunu sürükleyeceğine emin olabilirsiniz. Paris'i ilk ziyaretimde Şehri karış karış yürüyerek gezmenin ne kadar iyi bir fikir olduğunu Şimdi daha iyi anlıyorum. Gün sonunda ayaklarımdaki ağrıyı ise Şehrin bana verdiği hazdan hiç hissetmediğimi hatırlıyorum.

MONMARTE'DE RESSAMLAR SOKAĞI

Paris'in merkezinde Mercury Oteli'nden çıkış ile başlayan yolculuğum Eyfel Kulesi'ni ziyaret, görkemli Notre Damme de Sion Katedrali, önünde binlerce fotoğraf çektirip bir türlü tabettirme fırsatı bulamadığım Louvre Müzesi, Sein Nehri kenarı yürüyüşü de aklımıza gelebilecek mükemmel tarihi yerlerin ziyaretiyle geçti. Aklımdan çıkaramadığım tek yer ise gerçekten sokaklarında yürürken kendinizi bir masalın içinde hissedeceğiniz Monmarte oldu. Ben Monmarte'ye gece gitme fırsatı buldum ve en iyisini de yaptığımı da düşünüyorum. Buz gibi bir kasım akşamında iliklerime işleyen bir soğukta teleferiğe benzeyen bir araçla gittim bu etkileyici semte. Zaten başka da şansınız yok. Eğer bu tür araçtan korkuyorsanız her şeye rağmen bu heyecan göze almaya değer. Teleferikten indikten sonra Ressamlar Sokağı'nda kısa bir tur atın. Sonra şehrin tam tepesindeki ünlü katedralinin loş ışıkla aydınlatılmış görüntüsü eşliğinde parlak ışıklar altında Paris'i seyredin. Monmarte'deki küçük kafelerin hepsi aile sıcaklığında. İçeride herkes birbirini tanıyor, gözümüzün içine bakarak şarkı söylüyor.

Tüm şehri ayaklarınızın altına alan bir manzara, ressamlar sokağı ve sözlerini tam olarak anlamamama rağmen inanılmaz güzel Fransız şarkılarının söylendiği o küçük restoranı hayatım boyunca unutacağımı sanmıyorum.

HAYAT KISA, BU YÜZDEN YENİ ŞEYLER SÖYLEMEK LAZIM

Adı uzun bir süre Kusturica filmleriyle anılan, geçtiğimiz yaz “Düğünler ve Cenazeler Orkestrası” ile bu sene de “Kalbim Hoşgörüyü Açık” projesiyle sevenlerine unutulmaz saatler yaşatan Goran Bregoviç, İstanbul’dan, hayattan, hayatın içimizde parlayan yüzünden bahsetti.

Yönetmen Emir Kusturica’nın filmlerine yaptığı harika müzikleriyle tanıdığımız Goran Bregoviç, önceki akşam Harbiye Açık Hava Tiyatrosu’ndaydı. Balkanlar’ın en nevi şahsına münhasır müzisyenlerinden biri olan sanatçının konser için kimbilir ülkemize kaçınıcı gelişi; lakin heyecanı taptaze. “This is a film about fish”, “in the death car”, “TV screen”, “Gypsy Reggae” ve “Kalasnikov” gibi şarkıları dillerden düşmeyen sanatçının yüzünde, sanki İstanbullu müzikseverlerle ilk kez tanışıyor gibi hafif mahcup ifade var. Konser öncesi görüştüğümüz Bregoviç’in şarkıları kadar samimi busesi de tanıdık geliyor. Açıkçası şaşırıyoruz. Zaten şaşırtmasını da istiyoruz içten içe, bildiğimiz hani hep Kusturica filmlerinde duymaya alışık olduğumuz tınılardan sunsun istiyoruz ama o, “Hayat kısa ...” diyor. “Hayat kısa ve hep yeni şeyler yapmak gerek hayatta.”

Farklı projeler var önünde. Bu kez bize sunduğu “Kalbim hoşgörüyü açık” adlı üç tek Tanrılı dinin müziklerini bir araya getirdiği bir proje. Bregoviç, çalışmasının dinî bir rol üstlenmediğini söylüyor ısrarla. Ama her şeye rağmen dindar bir yanı olduğunu anlatıyor: “Müslüman, Yahudi ve Hristiyan müzisyenler var orkestrada. Fas Kralı’na Kur’an okuyan bir müzisyen de var mesela.” O şarkı söylemeye başladığında “Evet, Allah burada!” diyor; insan daha da emin oluyor buna. İnsanları bir araya getiren en mühim olgunun inanç olduğundan bahseden Sırp asıllı Boşnak müzisyen, bütün dinlerin özünde anlayış ve dua olduğunun altını çiziyor. Peki, madem hepimizin dini, özünde anlayışı öğütüyor, neden anlayışlı olamıyoruz? Neden savaşlar dört bir yanımızı sarıyor? Yüzü buruşuyor, “Bütün dinlerin özü aynıken milimetrik hesaplarla öldürülüyor insanlar.” diyor. İnsanlık tarihi kadar eski “öteki”ni öldürme, yok etme üzerine bir süre susuyor sanatçı. Sözcükler boğazına düğümleniyor, demek ki insanın bazen sessiz kalması gerekiyor!

Sonra yine aynı heyecan, aynı samimiyetle konuşmaya başlıyor: “Büyük adımlar atılamıyor.” diyor, çözüm için büyük adımların atılmadığı bir dünyada hoşgörü projesinin de küçük ama içten bir adım olduğunu söylüyor. “Bu projeye Allah sizi daha mı çok seviyor? şeklindeki soruya tanıdık bir cevap veriyor: “Hayatta hep bunun için uğraşırız zaten, Allah bizi daha çok sevsin diye. Umarım daha çok seviyordur.” Müziğini yaparken farklı kültür ve disiplinlerden gelen sanatçılarla çalışmayı sevdiğini, onlarla ortak bir payda da buluşmaktan keyif aldığını söylüyor Bregoviç. Yaptığı iş, beraber çalıştığı ekip onu heyecanlandırmıyormuş.

Dünyadaki savaşlar anlamsız

En ufak bir kıvılcımda patlayacak bir barut gibi duran insanları bir araya getirmek için müziğin birleştiriciliğine inanıp inanmadığını sorduğumuzda sanatçı, müziğin şart olmadığını söylüyor. “Ekmek ya da su değil, oksijen değil ama insanlığın ilk iletişim aracıdır müzik. O yüzden müzikle iletişim kurmak kolaydır. Müzik her şeyi hatırlanır kılar.” Böyle dediği için midir bilinmez ama hatırlıyoruz Bregoviç’in müziği fondayken olanları, başımıza gelenleri, geçenleri... O bütün bundan habersiz devam ediyor anlatmaya, “Politikadan ve diğer meselelerden önce gelir müzik.” diyerek. Kendisi, doğayla müzik vasıtasıyla iletişim kuruyormuş. Kuş sesi, ağaç sesi, su şırlıtısı... Sesler, tınlar bizi hayata bağlarken bomba sesleriyle büyüyen bir neslin yaralarının kolay kapatılamayacağını düşünüyor. Komplike bir savaşın çözümünün de komplike olduğundan, henüz kimsenin orada ne olup bittiğini tam olarak anlamadığından dem vuruyor. “Tüm bu kargaşaya, dünyanın sağında solunda patlayan bombalara bir yardımcı dokunur mu sizce müziğinizin? şeklindeki soruya Bregoviç, içini çekerek “Hayat kısa, iki saatlik bir mutluluk vermeye çalışıyorum ben insanlara ki bu hiç de az bir şey değil .” diyor.

Saraybosna'nın İstanbul'un küçük bir maketi olduğunu belirten Goran Bregoviç, buradaki insanlara imrendiğini, birlikte yaşamın, eski ve çok kültürlü olmanın bir sembolü olan bu şehri sevdiğini söylüyor. Boğaz'a bakarak derin bir nefes alıyor, gülümsüyor. Bu gülümsemeyi fırsat bilip soruyoruz: “Belgrad hırsızlarının nedir sizin arabanızla alıp veremediği?” diye. O yine gülümseyerek cevap veriyor: “Evet trabant almıştım. Basit bir araba o neticede, kimsenin çalmak istemediği türden...”

Kasımda yeni projesi “Mutlu Sonuyla Bregoviç'in Carmen'i” isimli operasının müziklerinden oluşan albümü çıkacak olan sanatçı, Çingenelerin yaşamlarından bahsediyor. Dünyanın dört bir yanında konserler veren Bregoviç, tanınmak için televizyonda görünmenin şart olmadığını vurguluyor. “MTV’de çıkmadım ben, peki insanlar nasıl tanıyorlar, konserlerime geliyorlar?” diyor ve ekliyor: “İnsanlar aptal değil, ne verirsek onu alırlar diye bir şey yok!”

UYGULAMA FAALİYETİ

İlginizi çeken konular veya çevrenizde gelişen olaylardan haber niteliği taşıyanlarla ilgili bilgi toplayınız. Topladığınız bilgilerle uygulama faaliyetini gerçekleştiriniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Haberinize ilgili bilgileri 5N-1K kuralına göre değerlendirerek uygun yazım tekniğini belirleyiniz.	➤ Haberinize ilgili eksik bilgilerin 5 N 1 K kuralının içerdiği sorulara yanıt verip vermediğine dikkat ediniz. ➤ Seçtiğiniz yazım tekniğinin haberin içeriğine uygun olmasına özen gösteriniz. ➤ Gerekirse öğrenme faaliyetine dönerek tekrar ediniz.
➤ Haberinizin girişini yazınız.	➤ Haber girişinizde yer vereceğiniz bilgilerin seçtiğiniz tekniğin formatına uygun olmasına dikkat ediniz.
➤ Haberinizin gövdesini yazınız.	➤ Haberinizin gövdesini, yazım tekniğinin kurallarına uygun biçimde düzenleyiniz.
➤ Haberinizin başlığını yazınız.	➤ Haberin özünü en iyi yansıtan kısa, ilgi çekici ve anlaşılır başlıklar yazınız.
➤ Haberinizi okuyarak gerekli düzeltmeleri yapınız.	➤ Haberinizde anlatım ve dil bilgisi hatalarını düzeltiniz.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadığınız beceriler için **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Uygun yazım tekniğini belirlediniz mi?		
2. Haberinizin girişini yazdınız mı?		
3. Haberinizin gövdesini yazdınız mı?		
4. Haberinizin başlığını yazdınız mı?		
5. Haberinizi okuyarak gerekli düzeltmeleri yaptınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise “Ölçme ve Değerlendirme”ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. ( ) 5N-1K kuralının açılımı ne, nerede, ne zaman, nasıl, neden ve kim sorularından oluşur.
2. ( ) Düz piramit tekniğinde haberi oluşturan bilgiler azalan bir önem sırasına göre yazılır.
3. ( ) Haberi oluşturan bilgiler çok çeşitli ve eşit değerde ise kare (kutu) tekniği kullanılır.
4. ( ) Konuşma biçiminde haber yazma tekniği genellikle televizyon ve dergi haberciliğinde kullanılır.
5. ( ) Ters piramit tekniğinde haber genellikle öyküleyici anlatımla başlar, daha az önem taşıyan unsurlarla başlayan haberin ayrıntılarına yazımının sonunda yer verilir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Farklı tekniklere göre özel haber yazabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Herhangi bir gazetede yer alan ve özel haber ibaresi taşıyan haberleri tespit ederek inceleyiniz.
- Özellikle günlük ulusal gazetelerde tespit ettiğiniz kısa ve basit anlatım tekniğine dayalı özel haberleri keserek konularına göre gruplandırınız.

2. ÖZEL HABER VE ÖZEL HABERİ ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

2.1. Özel Haber Nedir?

Gazete veya dergi haberciliğinde, **muhabirin kendi çabaları ile ortaya çıkardığı özel araştırmalarıyla yazdığı ve belgelediği habere özel haber denir.** Özel haber çoğu kez muhabir tarafından araştırılıp yazılmakla birlikte, kimi zaman da editörler ya da yazı işleri müdürü tarafından belirlenmektedir. Bu gibi durumlarda haberin konusunu oluşturan olaylar bir ya da birkaç muhabir tarafından araştırılıp kaleme alınmaktadır. Nitelikli özel haberler gündemi belirleme, kamuoyunun dikkatini belirli yönlere çekme, dolayısıyla haber kurumunun itibar kazanmasına neden olmaktadır. Bu nedenle günümüzde birçok basın kuruluşunda özel haberle ilgili çalışan birimler kurulmaktadır. Anadolu Ajansı'nda bulunan Özel Haber Bölümü, özel haber konusundaki uzmanlaşmanın en önemli örneklerinden birini oluşturmaktadır.

Özel haberin hazırlanmasında, muhabirin çabaları ve çevresiyle kurduğu iletişim önemlidir. Bu özelliklerden yararlanılarak özel çabalarla ortaya çıkarılan haberler, başka yayın organlarında bulunmaz.

Bir yayın organının, bir siyasinin hiçbir yerde yayımlanmamış gizli bir toplantısının görüntülerine ulaşması ve bunları yayımlaması, kimsenin elde edemediği bir belgeyi açıklaması, diğer yayın organlarından önce bazı bilgileri yayımlaması özel haber örnekleri olarak tanımlanabilir. Özel haber genellikle olayları sürekli takip etmeyi ve konular üzerinde derinlemesine bilgili olmayı gerektirir.

2.2. Özel Haber Araştırma Yöntemleri

Gazeteci, eğer özel haber hazırlayacaksa araştırma yapmak, her ayrıntıyı sorgulamak zorundadır. Gazetecinin kendisine devamlı olarak şu soruları sorması gerekir.

“Bu olay, okuyucuyu gerçekten ilgilendiriyor mu? Ya da onlar için önemli mi? Özellikle ilgilendiren ya da önemli olan yanı hangisidir?”

Gazeteci araştırmasına bu sorulara yanıt verdikten sonra başlamalıdır. Haberin planladığı ilk aşamasında ilginç ve önemli bilgileri, verileri araştırır. Bu aşamada amaç elden geldiğince çok veriye ulaşmaktır. Haberde kullanılacak verilerin çokluğu, haberin güvenilirliğini artıran en önemli unsurlardan biridir.

Araştırma sürecinde gazetecinin hangi haber kaynaklarına ulaşması gerektiğini iyi bilmesi gerekmektedir. Ayrıca gazetecinin çalıştığı haber kuruluşunun da iç ve dış haber kaynakları vardır. Gazetede çalışan diğer muhabirler, bölge muhabirleri, haber başına ücretle çalışan kaşeli muhabirler, haber ajanslarının bültenleri, diğer kitle iletişim araçlarının yayınları, basın toplantıları, çeşitli kurum ve kuruluşların basın bültenleri, özel haber kaynakları, iç kaynaklar olarak isimlendirilebilir. Dış kaynaklar ise ulusal ajansın bültenleri, yabancı ajansların bültenleri, yabancı yayınlar, ülkede çıkan yabancı dildeki yayınlar, yabancı radyo ve televizyon yayınları, yurt dışındaki büro ve muhabirlerden gelen haberler, yabancı ülke temsilciliklerinin bültenleri, uluslararası kuruluşların basın bültenleri olarak sayılabilir. Özel haberi yazan gazeteci, haber kaynaklarını etkili biçimde kullanabilmelidir.

Özel haberi yazan gazeteci haberle ilgili veri toplarken her aşamada elde ettiği bilgilerin doğruluğunu kontrol etmelidir. Haber kaynaklarının yönlendirmelerine karşı dikkatli olmalıdır.

2.3. Özel Haber Yazma Yöntemleri

Özel haberler genellikle okuyucu kitlesi tarafından ilgi çekecek, tartışmalı bir içeriğe sahiptir. Bir politikacının yolsuzlukları, büyük bir bankanın satışıyla ilgili gizli bir görüşme ve benzeri içerikteki haberler kamuoyunun her zaman ilgisini çeker.

Özel haber konusu olaylar kamu yararı içeren nitelikteyse haber yazılırken genellikle **ters piramit tekniği** uygulanmaktadır. Haberin konusunu oluşturan olay ve bilgiler azalan bir önem sırasına göre haberde yer almaktadır.

Kimi durumlarda da özel haber ünlü kişilerle ya da magazin dünyası ile ilgili olabilmektedir. Bu durumlarda çok önemli olaylar yoksa **normal piramit tekniği** uygulanmaktadır. Burada olaylar okuyucuyu daha çok meraklandırmak için haberin sonunda belirtilmeli, haberin ilk bölümünde ayrıntılara yer verilmelidir.

Özel haberin konusunu oluşturan olay ya da bilgiler birden fazla ve eşit önemdeyse o zaman haber, **dörtgen yani kare (kutu) tekniğine** uygun yazılmalıdır. Örneğin Büyükşehir Belediyesinin hedeflediği yatırımlar, devlet memurlarına ilişkin kanun tasarısı gibi konular bu tekniğe uygun yazılabilecek konulardır.

Eğer özel haberin konusu toplum vicdanına sesleniyorsa ve herhangi bir konuda toplumsal duyarlılığı harekete geçirmek amaçlanıyorsa o zaman özel haber **konuşma biçiminde haber yazma tekniğine** uygun yazılmalı ve okuyucu sık sık sorularla baş başa bırakılmalıdır.

2.3.1.Özel Haber Yazarken Dikkat Edilmesi Gereken Kurallar

Özel haber araştırmacı gazeteciliğin ürünüdür. Diğer haberleri izleyen muhabirler de elbette araştırma yapmaktadır ancak burada ayrıca araştırılacak konunun seçilmesi ve öneminin önceden fark edilmesi de söz konusudur. Bu nedenle özel haberi araştıran ve yazan muhabir önem kazanmaktadır. Özel haber, haberi yazan muhabirin üslubunu da yansıtır. Bununla birlikte haber yazmanın genel kuralları vardır ve özel haber yazarken bu kurallar da mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.

Özel haber yazımında dikkat edilmesi gereken kuralları şöyle sıralayabiliriz:

- Özel haberde haber kaynağı diğer haberlere göre daha çok önem kazanmaktadır. Çünkü özel haber bir araştırmanın ürünüdür ve az sayıda kişi tarafından bilinen bir konusu vardır. Bu açıdan özel haberlerin geçerli olabilmesi için inandırıcı olması gerekmektedir. O nedenle haber kaynağı haberde belirtilmelidir.
- Özel haberde iddia edilen olay ve konular mümkünse belgelerle desteklenmelidir. Olaya ait mahkeme kararları, resmî yazışmalar, varsa fotoğraflar haberde mutlaka kullanılmalıdır. Böylece haberin inandırıcılığı artacaktır.
- Özel haber aynı zamanda “atlatma” haberdur. Bu haberi yazan muhabir diğer gazetecileri atlatırken haberi yayımlayan gazetecilik kuruluşu da diğer kuruluşları bu konuda geride bırakmaktadır. Ancak atlatma haber her ne kadar habercilik kuruluşuna itibar sağlasa da kimi zaman tehlikeli olabilmektedir. Her şeyden önce çok iyi araştırılmalıdır. Aynı zamanda haber kaynağının güvenilir olmasına dikkat edilmelidir. Özel haberin doğruluğu kanıtlanamazsa sorun yaratabilir.
- Bir haberin özel haber olabilmesi için yalnızca bir yayın kuruluşunda haber olarak yayımlanması gerekir. Ancak kimi zaman özel konulu haber ibaresi taşıyan haberleri aynı gün farklı gazetelerde de görebiliyoruz. Bu durum haber kuruluşunun itibarını olumsuz etkilemektedir. O nedenle sorumlu yazı işleri müdürlerinin ve muhabirin o konuyu yalnızca kendilerinin haber yaptığından emin olmaları gerekir.

-
- Özel haberler genellikle politika, ekonomi gibi alanlardaki gelişmelerle ya da sanat, magazin, spor, siyaset dünyasındaki ünlülerin yaşamıyla ilgili olabilmektedir. Ancak sıradanmış gibi görünen toplumsal olaylar ya da normal koşullarda çok önemsemediğimiz insanların hayatları da özel haber konusu olabilmektedir. Bu gibi durumlarda muhabirin haberi öyküleme biçimi çok önemlidir.

UYGULAMA FAALİYETİ

İlginizi çeken bir konuda kapsamlı bilgi toplayarak özel haber yazınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Habere ait bilgileri önem ve öncelik sırasına göre kurgulayınız.	➤ En önemli bilgilerin ne olacağını tespit ederken arkadaşlarınızın görüşlerini alınız.
➤ Haberin içeriğine uygun olarak haber yazma tercihini seçiniz.	➤ Haber yazma tekniklerini yeniden gözden geçiriniz.
➤ Haberin girişini, gövdesini ve başlıklarını seçtiğiniz tekniklere uygun olarak yazınız.	➤ Gazeteleri sürekli takip ederek haber girişlerini ve başlıklarını inceleyiniz.
➤ Haberi okuyarak 5N-1K kuralına uygun olup olmadığını kontrol ediniz.	➤ Farklı yönleri bulunan konuları haber konusu olarak seçiniz.
➤ Haberi okuyarak, anlatım ve dil bilgisi hatalarını düzeltiniz.	➤ Türkçe sözlük ve yazım kılavuzu kullanınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadığınız beceriler için **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Habere ait bilgileri önem ve öncelik sırasına göre kurguladınız mı?		
2. Haberin içeriğine uygun olarak haber yazma tercihini seçtiniz mi?		
3. Haberin girişini, gövdesini ve başlıklarını seçtiğiniz tekniklere uygun olarak yazdınız mı?		
4. Haberi okuyarak 5N-1K kuralına uygun olup olmadığını kontrol ettiniz mi?		
5. Haberi okuyarak anlatım ve dil bilgisi hatalarını düzelttiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise “Ölçme ve Değerlendirme”ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. ( ) Muhabirin kendi çabaları ile ortaya çıkardığı, özel araştırmalarıyla yazdığı ve belgelediği habere özel haber denir.
2. ( ) Muhabir, haber kaynakları tarafından yönlendirilerek onların kendi çıkarları doğrultusunda haberler yazmalıdır.
3. ( ) Özel haberler genellikle okuyucu kitlesi tarafından ilgi çekecek, tartışmalı bir içeriğe sahiptir.
4. ( ) Bir haberin özel haber olabilmesi için yalnızca bir yayın kuruluşunda haber olarak yayımlanmasına gerek yoktur. Bir haber pek çok basın kuruluşu tarafından haber yapılırsa da özel haber sayılabilir.
5. ( ) Özel haberde iddia edilen olay ve konular mümkünse belgelerle desteklenmelidir. Olaya ait mahkeme kararları, resmî yazışmalar, varsa fotoğraflar haberde mutlaka kullanılmalıdır. Böylece haberin inandırıcılığı artacaktır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Modül Değerlendirme”ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Olay ve olguları haberleştiren muhabir haberi belli bir bütünlük içinde verebilmek için hangi kurala başvurmuştur?
A) 5N-1K
B) Ters piramit
C) Dörtgen
D) Flaş
2. 5N-1K tekniğinde yer alan 6 sorudan, en önemlileri hangileridir?
A) Kim ve nasıl?
B) Neden ve kim?
C) Nerede ve ne zaman?
D) Kim ve ne?
3. Haberi oluşturan verilerin tümü aynı önemdeyse hangi haber yazma tekniği uygulanır?
A) Ters piramit tekniği
B) Kare (kutu) tekniği
C) Düz (normal) piramit tekniği
D) Serbest yazım tekniği
4. Aşağıdakilerden hangisi haber gövdesini yazma tekniklerinden biri değildir?
A) Düz (normal) piramit tekniği
B) Ters piramit tekniği
C) Tartışmacı yazım tekniği
D) Kare (kutu) tekniği
5. Kök hücre ile karaciğer oluşturulması konusundaki bir haberde en önemli soru aşağıdakilerden hangisidir?
A) Nasıl gerçekleşmiştir?
B) Hangi doktor gerçekleştirmiştir?
C) Hangi hastanede gerçekleştirilmiştir?
D) Ne olmuştur?
6. Magazin haberi yazarken en uygun teknik aşağıdakilerden hangisidir?
A) Kare tekniği
B) Ters piramit tekniği
C) Düz piramit tekniği
D) Konuşma biçiminde haber yazma tekniği

7. Aşağıdaki konulardan hangisi kare tekniği ile yazılmaya daha uygundur?
A) Tanınmış bir futbolcunun jübilesi
B) Büyük bir alışveriş merkezinin açılışı
C) Başbakan'ın geçirdiği rahatsızlık
D) Bir cinayet haberi
8. Okulunuzu ziyaret eden ünlü bir gazeteci ile ilgili kısa bir haber yazmanız gerekseydi hangi haber yazma tekniğini kullanmanız gerekirdi?
A) Kare tekniği
B) Düz piramit tekniği
C) Ters piramit tekniği
D) Konuşma biçiminde haber yazma tekniği
9. Haber yazma teknikleri ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?
A) Dörtgen tekniğinde haber üst üste dikdörtgen bloklar hâlinde düşünülebilir. Az ve öz bilgi içeren haber girişinden sonra haberin ayrıntıları önemi azalan bir sıra hâlinde eş değer paragraflar içinde haber gövdesinde yer alır.
B) 5N-1K kuralı, KİM, NE, NEREDE, NE ZAMAN, NASIL, NEDEN (NİÇİN) sorularına göre haberin oluşturulması anlamına gelir.
C) Haber yazma teknikleri kitle iletişim aracının özelliklerine ve haberin türüne göre değişmektedir. Bununla birlikte haberlerin yazımı açısından yaygın olarak kullanılan ortak tekniklerden söz etmek mümkün değildir.
D) Konuşma biçiminde haber yazma tekniği, habercilik yazma tekniği olarak yeni ve az uygulanan bir teknik olması nedeniyle eleştiriye ve tartışmaya açıktır.
10. Haber yazma teknikleri ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?
A) Okuyucular haberde en çok “Olay nerede oldu?” “Olay ne zaman oldu?” ve “Ne oldu?” sorularının cevabını görmek istemektedir.
B) Ters piramit kuralında, konu, açıklayıcı nitelik taşıyan eşit değerdeki paragraflar hâlinde anlatılır. Kimi zaman da haber gövdesinde olayın geçmişine ilişkin bilgi ve fikirler verilir.
C) Gazete veya dergi haberciliğinde, “muhabirin kendi çabaları ile ortaya çıkardığı özel araştırmalarıyla yazdığı ve belgelediği habere şahsi haber” denir.
D) Düz piramit tekniği, öykülü bir giriş sunabilmesinden dolayı, giriş cümlelerinde yoruma da yer verilmektedir. Bu teknik gazete haberciliğinde uygun olmamakla birlikte dergi haberciliğinde en çok kullanılan tekniktir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Doğru
4	Doğru
5	Yanlış

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Doğru
4	Yanlış
5	Doğru

MODÜL DEĞERLENDİRME'NİN CEVAP ANAHTARI

1	A
2	D
3	B
4	C
5	D
6	C
7	B
8	B
9	C
10	D

KAYNAKÇA

- AKSAN Doğan, **Türkçe'nin Gücü**, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1993.
- AKSOY Ömer Asım, **Ana Yazım Kılavuzu**, İstanbul,1994.
- ASLAN Kemal, **Haberim Var**, Anahtar Yayıncılık, İstanbul, 2003.
- ASLAN Kemal, **Haberin Yol Haritası**, Anahtar Yayıncılık, İstanbul, 2002.
- BASIN SÖZLÜĞÜ, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, 1988.
- BÜLBÜL Rıdvan, **Genel Gazetecilik Bilgileri**, Nobel Yayıncılık, Ankara, 2000.
- BÜLBÜL Rıdvan, **Haberin Anatomisi ve Temel Yaklaşımlar**, Nobel Yayıncılık, Ankara, 2001.
- DAĞLI Nevzat, **Gazete Yayımlama Teknikleri**, İmaj Yayıncılık, Ankara,1995.
- MUTLU Erol, **İletişim Sözlüğü**, Ark Yayınevi, Ankara, 1993.
- GİRGIN Atilla, **Haber Yazma Teknikleri**, İnkılap Kitabevi, İstanbul,1998.
- GİRGIN Atilla, **Haber Yazmak**, Der Yayınları, İstanbul, 2002.
- GÖKÇE Orhan, **İletişim Bilimine Giriş**, Turhan Kitabevi, Ankara,1993.
- İNAL Ayşe, **Haber Okumak**, Temuçin Yayınları, Ankara, 1996.
- KOÇ Nurettin, **Yeni Dilbilgisi**, İnkılap Yayınları, İstanbul,1990.
- ÖZKIRIMLI Atilla, **Dil ve Anlatım**, Ümit Yayıncılık, Ankara,1994
- TOKGÖZ Oya, **Temel Gazetecilik**, İmge Kitabevi, Ankara, 2003.
- TULGAR Ayçetin, **Haber Tekniği**, Ulusal Basımevi, Ankara,1970.
- RİGEL Nurdoğan, **İleti Tasarımında Haber**, Der Yayınları, İstanbul, 2000.